

DE
METAMORPHOSI
NEBUCADNEZARIS,

ex Daniel. Cap. IV.

PHILOLOGEMA

Sub PRÆSIDIO

VIRI CLARISSIMI

DN.M.JOHANN-WILHELM

Hilligerſ/
CHEMNICENSIS,

Fautoris ac Amici plur. honorandi,

Placide συμΦιλολογύντων ἐξετάζει proponit

AUCTOR

CHRISTIANUS Hentschel/

Leisnigiensis, SS. Th. St.

Ad d. VII. Octobr. in Auditorio Minorī.

Horis antemerid.

WITTEBERGÆ,

Literis WENDIANIS excudebat DANIEL Schmaß/
Acad. Typogr. ANNO cI 1cLXXI.

I. diss. A
26

✓

a. LII. 16.

VIRO
MAXIME-REVERENDO, AMPLISSIMO, ATQUE
EXCELLENTISSIMO,
DN. PAULLO Höpner/SS. THEOL.
LICENTIATO MULTO-DIGNISSIMO, ECCLESIAE, QVÆ
CHRISTO LEISNIGII LEGITUR, PASTORI, ET VICINARUM
SUPERINTENDENTI MERITISSIMO;
VIRO
NOBILISSIMO, AMPLISSIMO AC CONSULTISSIMO
DN. CHRISTIANO Raulischen/
HÆREDITARIO IN Motterwitz &c. POTENTISS. ELECT. SAX.
IN QVÆSTURA LEISNIGIENSI PRÆFECTO DIGNISSIMO;
VIRIS
AMPELISSIMIS, PRUDENTISSIMIS, SPECTATISSIMIS QVE
D N N.
CONSULI, JUDICIBUS, SYNDICO CÆTERISQVE REIPUBL.
PATRIÆ SENATORIBUS GRAVISS.
NEC NON
VIRO
PRÆEXIMIO, CLARISSIMO ATQUE DOCTISSIMO
DN. JOHANNI Hörmigfen/ORGAN.
MUSICO APUD LEISNIGIENSES
PRÆCELLENTISSIMO;
PATRIBUS PATRIÆ, DOMINIS, PATRONIS, PROMOTORIBUS, CONSOBRINO, ATQUE FAUTORIBUS suis SUMMO
DEVOTIONIS AFFECTU PROSECVENDIS,
Disputationem hanc Philologicam
in debitæ observantie contestationem,
suig, & studiorum suorum commendationem
D. D. D.
CHRISTIANUS Hentschel/Auctor.

DEliberanti mihi cum animo meo , in quānam potissimum
materia ingenii periclitarer vites , de nulla alia , quām de
Metamorphosi Nebucadnezaris , Regis Babylonii Philologe-
ma conscribere placuit tandem. In *ancipitium* qvidem ini-
tiō lapsus ac penē deterritus fui , cūm varias sententias , ac eas ple-
rasq; lubricas , atq; hinc inde flexas viderem. Qvia tamen viam se-
mel ingressus eram , à cōcepto resilire nolui , sed propterea potius judi-
cii nervos eō magis intendendos esse duxi. Dabis igitur qvoq; L.
B. eō magis veniam , si à juvēne in tantā opinionum confusione non
omnia ad palatum tuum acu fuerint tacta , non immemor illius
Ebræorum : מִזְרָן לְמַצְוָה בְּעוֹשָׂה הַמַּצְוָה quod & intentio salie-
conatus boni operis pro opere ipso haberi debeat. Deus faveat hisce
nostris conatibus , qvi est Rex Regum & Dominus Dominantium !

S. L.

Priusquam autem de ipsa Metamorphosi Nebucadnezaris solici-
ti simus, ejus historiæ veritatem statuminari oportet, ne in cas-
sum laborare videamur. Hanc vero labefactare audent *Orige-*
nes, *Henricus Salmuth* & *Stephanus Forcatulus* cum suis complici-
bus, sed infelici tūm conatu, tūm successu.

§. 2. *Origenes*, *Pater parabolicus*, uti semper nimium quantum delectatus fuit parabolis, ita & quæ de Metamorphosi Regis Assyri dicuntur, parabolicè intelligenda esse, de casu Diaboli ex cœlesti felicitate in tartaream miseriam, deliravit. *Vide*, sis, *Corn. à Lap.* super *Dan.* p. 1299. *Pener.* p. 509. & *Sandtium* p. 199. seq. Quem errorem jam dudum refutavit *D. Hieronymus*, eumq; hæresin appellavit; cum historiam esse pateat ex simplici narratione totius capituli, ac expressis verbis tūm ipsius Regis, qui tūm c. III. 33. de se scribit: **אתונָה ותמהוֹתָה רְאֵי עַבְרָעִמִּי אֶלְדָּשָׁה עַל-עֲלֵיָה שְׁפֵר קְרָמִי לְהַחְזִירָה;** conveniens mibi visum est, indicare signa & mirabilia, quæ mibi Deus fecit excelsus; tūm c. IV, 25. ait: **כֹּלָא מְטָא עַל-נְבוּכְרָנָצֶר מֶלֶכְתָּא omnia haec (quæ in præcedentibus in somnio sibi ostensa narraverat) wenerunt super Nebucadnezarem Regem.** Parilem in modum *Schottus Phys. Cur.* p. 509. banc historiam, quæ jam sub manibus nobis est, in dubium vocare sine crimine ac piaculo posse neminem, affirmat,

cum divina autoritate conscripta sit ac stabilita. Accedit omnimoda
carentia convenientiae in aliquo tertio; (si enim haec Metamorpho-
sis esset per parabolam de casu Cacodæmonis intelligenda, seqvere-
tur, Diabolum cum Deo rediisse in pristinam gratiam, quod
αγεόλογον) & deniq; justitiae divinæ scopus: debebat enim Nebucad-
nezar cognoscere potentiam Altissimi, & ei dare gloriam; quod quo-
modo Diabolis convenire queat, non liquet. Quid? quod & hu-
ius historiae vestigia apud ethnicos scriptores existere, referente Schotz-
no Biblioth. S.V. T. p. 1095. Conf. Corn. à Lap. p. 1320. Perer. p. 312. &c.
Haud dubiè verò ii casum Satanæ ignorarunt; qui ergò parabolam
de eo conscribere quiverunt?

§. 3. Rationes, quibus Origenes pro sua sententia stabilienda
usus fuerit, retulit ac refutavit Lyra super b. l. Pererius l. c. aliisque,
quos vide.

§. 4. Henricus Salmuth ad Panciroll. Rer. memor. l. i. de Equis p.
475. 476. cum Steph. Forcatulo l. 5. de Gallor. Imp. & Philos. nihil Re-
gi accidisse existimat, præter septennem imperii privationem, quæ illum
ab augusto majestatis gradu dejectum ac miserum bruto exæquavit. Ve-
rūm hæc, cùm sine ratione dicantur, ac Scripturæ Sacrae contrarien-
tur, quâ adducuntur facilitate, meritò rejiciuntur eadem. Citat
quidem pro se Josephum Henricus Salmuth, sed ipsi infert injuriam;
cùm apud eum nec vola nec vestigium ullibi appareat, unde hujus
opinionis argui queat. Quin potius à nobis stare ipsum, testantur li-
quidò ejus verba: *Qaslem, inqvientis, Daniel prædixerat* (Nebucad-
nearem) talis etiam eventus adfuit. Nam cùm in solitudine tempus
prædictum exegisset, nemine audente invadere septennio rato dominium,
exorto Deo rursum in regnum suum restitutus est. V. ipsum Libr. X.
Antiquit. c. 11.

§. 5. Evictâ igitur feliciter veritate historica, rectâ progredimur
ad ipsam Transformationem Regis Assyrii, quam per somnum in
arbore Dan. c. IV, 11-14. significatam Propheta Daniel ipsi prædixe-
rat v. 22. 23. quamq; Rex ipse, mala passus, de se memorat v. 30.

§. 6. Si Commentatores consulturi adeamus, dicendum nobis
לֹא כָל אַצְבָּעוֹת הַחֲכָמִים שׂוֹת עַל־מֶלֶךְ זוּ: non omnes digitos eruditorum circa hoc esse æquales, adeò varias mul-
tumq; discrepantes ac sibi contrariantes deprehendimus sententias;

imò

imò nonnullas evidentissimis textus verbis cōtra uerēdūtāē
vag, ac, qvæ obelo priùs notentur dignas oppidò, qvàm ḡētū nōstram
proponamus, recteq; statuentium & veritatem sc̄tantium sententiæ
subscribamus.

§. 7. Ut igitur in illis examinandis C̄rāntas procedere possumus,
non frustrā erimus, si eas dispescamus in duos ordines, qvorum pri-
mus sit deficientium, alter verò excedentium.

§. 8. Deficiunt partim, qvi Metamorphosin Nebucadnezaris nihil
aliud fuisse affirmant, qvàm morbum, qvem Medicorum filii nun-
cupent Melancholiam, qvâ qvi laborent, mutentur in bestias, non
qvidem reverā, nec existimatione aliorum, sed propria tanūm op-
nione, & secundum imaginationem, qvæ tunc adeò perversa ac de-
pravata sit, ut illi sibi omnino bestiæ videantur.

§. 9. Hujus sententiæ Auctores ac Patroni juxta Delrium Disq.
Mag. T. I. l. 2. qv. 18. p. 384. sunt pleriq; Patres; item Thomas Aqui-
nas, vel qvicunq; auctor est Tract. de Regim. Principum lib. 2. nec non
Mercurialis l. 1. Præt. c. 17. Pomponatius de incantat. c. 12. Münpsterus,
Crellius, & Fesselius in Concord. p. 609. & qvi illis favet Zachias Qv.
Medico-Leg. l. 2. qv. 16. §. 22. p. 146. Sic & qvi primi in hunc censum
fuissent referendi, Grotius ad v. 30. (V. Calov. in Anti-Grot.) Dilher-
rus Elec. l. 2. c. 2. p. 232. & qvem hic, addito tantūm aliquati verbo-
rum ornatu, natūrā pōda seqvitur, Franciscus Vallesius Philos. S. c. 80.
p. 405. vide Zachiam l. c. Schottum Phys. Cur. p. 511. Stengel. de
Monstr. p. 323. &c. Audet qvidem Non-nemo Fr. Vallesium in hac re
vindicare, eosq;, qvi hoc de ipso dicunt, improbrare, qvā tantum
ejus priora legissent verba, dicentis: nihil aliud fuisse Metamorpho-
sin Nebucadnezaris, qvàm Melancholiam; non autem seqventia,
qvibus dicit; alioquin & figuram ipsi mutatam fuisse in magnam de-
formitatem, & faciem ab humana diversam &c. Verum enim verò
(qvod cum pace Auctoris dico) hæc defensio pro Vallesio est nulla.
Legatur, qvæso, totum ejus caput, & sanè nihil aliud inde elucescat,
qvàm fuisse omnino melancholiam, qvæ juxta ipsum fuerit cauſa
deformitatis.

§. 10. Qvicunq; tamen fuerint tandem, qvi hanc tūm foverint,
tūm propugnarint opinionem, eam nihil moramur, sed ut minimè
probabilem meritò rejicimus. Ambabus equidem facile largimur

cuiq; manibus, imaginationem Nébuchadnezaris fuisse ita viciatam, ut se non hominem, sed brutum existimaret. Sed vero hanc ejus transformationem non nisi imaginariam ac putativam fuisse, quæ nullum prorsus extra corruptæ phantasiæ ipsius operationem, veritatis fundamentum presupposuerit, hoc est, quod negamus. Si quidem aliquid amplius verba textus important, preter fantasie ac imaginationis corruptionem, quæ sibi in fera, unius puta aut alterius speciei mutata videbatur, cum expressè dicatur: **ולבב חיותה** & cor fera detur ei. p. 13. sunt verba Magnifici Nostri CALOVII in Anti-Grot. ad b.l. Distinguendum ergo erit inter solitariam ac simplicem fantasie corruptionem; ac inter ipsius principii, animimirum rationalis cum insigni reliquarum emanantium indeficulatum inferiorum depravatione conjunctam perversionem. Hanc quivis **ἀνεβολόγος** facile huc admittet, illam ceu insufficientem repudiabit. Modus enim hic non sufficit, & meritò dicitur à Cornelio non-adequatius. Nullus enim naturalis morbus figuram hominis mutat, neq; temperamentum ejus ita efferat, ut per septem annos cibo ferino, & quasi fera cum feris vivat. Et quid Daniel atque cæteri Sattræ Regii eum ex aula in silvam eliminassent, si vidissent, in eo nihil nisi fantasiam corruptam? potius eum domi cænis alligatum aut conclavi cohibitum custodiissent, donec ad se rediret. Si quidem & hodienum non raro venit usu, homines Melancholia vel atra bile laborantes, se esse bruta, imaginari sibi; non tamen statim in agros extrudi illos videmus; domi potius catenis & conclavi coercuntur, usq; dum pristinam recuperant mentem. Habet nec minus nostri Melancholici sua certa intervalla, quibus resto rationis usu gaudent, ac, si quid indecorè gesserunt, moerent, quæ nostro Regi, obstante vi textus, concedi non possunt; quod inferius pluribus probatum ibimus.

§. II. Partim deficiunt, qui Transmutationem Nébuchadnezaris non fuisse veram, nec quoad animam, nec quoad corpus, sed merè fantasticam ac præstigatoriam, ita ut Rex sibi & aliis tantum apparuerit esse mutatus in bestiam; vel, quia sive DEUS, sive Angelus, sive Daemon sic immutari ac afficerit sensus & oculos Regis & intuentium Regem, ut Rex se esse, intuentes se videre bestiam putarent: vel, quod pro probabiliori venditant, quia circa corpus Regis circumposita

composita fuerit figura quædam bestiæ, circumponente vel DÉO,
vel Angelo, vel Dæmone, sub qua cùm cerneretur à se & aliis, bestia
putaretur. Sic statuit Michaël Medina l. 2. de recta in Deum fide
c. 7. quocum facere omnes videntur, qui figmentum Eycanthropiæ
hinc defendunt, quod cum primis Bodinum in libr. contra Wierum
conari, censet Friedlib. Theol. Exeg. V.T.

§. 12. Potuisse quidem vel DEUM, vel Angelum, vel Dæmonem
Regis & intuentium oculos perstringere, vel aliquod ferinum corpus
circa eum ponere, sub cuius involucro bestia visus fuerit, non ne-
gamus, nec negabit quisquam, si de possibilitate tantum sermo sit;
(quoniam à Deo & Angelis bonis omnes præstigias removeamus).
Sed reapse talem transformationem Nebucadnezaris fuisse, negant.
Pandectæ ipsæ Sacrae.

§. 13. Quamvis verò improbabile per se sit tale assertum Medina,
nec nisi vanis ac lubricis innitatut conjecturis, tamen, quod neg, si-
bi, neg, alii apparuerit vel per illusionem sensuum, vel per circumposi-
tionem corporis ferini, paucis ostendemus. Non sibi per illusionem
sensuum; quia Scriptura S. innuit, eum fuisse mutatum verè (non
quidem quoad substantiam, sed accidentia) in bestiam, quandoqvi-
dem ait; Cor ejus ab humano mutatum fuisse, Et cor fera ipsi datum;
capillos reverà crevisse in similitudinem aquilarum, Et ungues ejus
grasi avium: Nec per circumpositionem corporis ferini, quia hoc non
fuisse mutari, sed tegi, neq; ab extrinseco apparuisse eum, sed in-
trinsicus mutatum esse significant satis superq; illa verba: לְכַבּוֹן
מִן־אָנָשָׁא יִשְׁנוּ זֶגֶץ. Et quis ulla subfuisse præstigias credat, ubi
singulari proflüs animadversionis genere in viam reducendum inso-
lentissimum hominem justissimus statuebat DÉUS? Ergò hæc po-
na tanto criminis non sufficiet, nec exhausisset sensum decreti di-
vini. Nec talis eum intuentibus apparuit: non per illusionem visus
sorum; namq; sic intuentes alieni & qvè ac Rex proprii luissent pœ-
nas peccati, quod absurdum, cùm, ut Rex solus daret pœnas, Con-
cilium Sanctorum decrevisset. Qvin & Rex ipse de se fatetur, suo,
non aliorum, sensu sanato: מִנְרָעֵי וַתּוֹבַעַלְיוּ sensus meus reversus est
ad me: quod non dixisset, si deceptus fuisse sensus alienus: nec per
circumpositionem corporis ferini; nam herbas comedit Rex, quod
non fecisset, si in se ipso Rex mutatus non fuisse, sed tantum aliis.

mutatus

mutatus apparuisset. Addo deniq; , nil nisi Scepticismum inde ac Pyrrhonismum tali ratione inveni. V. Dannb. Psychol. p. 27. Perer. p. 334. C. à Lap. p. 1300. Schor. & Steng. ll. cc. Prückn. Vind. p. 211. Gerhard. LL. CC. Tom. 8. de Morte, Balduin. Cr. Consc. p. 557. &c.

§. 14. Atq; sic fuit ordo deficiensiu. Nūc ad contrarium huic sententiæ ordinem , qvem fecimus excedentium ; qvi dum unum fugiunt extremum , in alterum dilabuntur , juxta illud :

Incidit in Scyllam cupiens vitare Charybdim.

Statuunt enim Nebucadnez aris Metamorphosin fuisse substantialem , atq; eam vel quoad partem , vel quoad totum .

§. 15. Quoad partem , externam nempè tantummodò corporis figuram , Regem fuisse immutatum , ita , ut ea sic tam monstrosè conformata fuerit , ut anteriore parte speciem bovis gereret , posteriore autem Leonis ; formam vero hominis , animam rationalem in eo salvam permansisse. Sic sentiunt Epiphanius in Vit. Dan. col. 1090. Dorotheus in Synops. Eccl. Hist. p. 681. (nisi horum libri sint supposititii , ut conjiciunt Vossius de Idololatr. l. 3. c. 41. p. 946. Bochartus Hieroz. P. II. c. 2. col. 167. G. Horn. ad Severi Hist. S. p. 278. & Simson. Chron. Catbol. P. III p. 110.) Cedrenus , Pseudo Justinus (v. Geier.) Chronicum Alexandrinum , Pacianus Parap. de Pat. & Paulinus , qvi eum depingit ex leone , vulture & bove foeda forma , ceu ejus immanem picturam exhibet Nieremberg. 2. Strom. S. p. 73. v. Brochm. Syst. Tb. p. 593. Bald. Gesn. C. à L. ll. cc. Dieterich. Antiqu. Bibl. f. 636. Sanctius , p. 201. Hanc sententiam suam videntur traxisse ex versione τῶν LXX. ubi hæc verba כנשׁרין רכז שערה ita versa leguntur : αἱ τρίχες αὐτῷ ὡς λεόντεων ἐμέγ. pili ejus quasi leonum excreverunt ; & sic turpi errore pro aquilis substituere leones. Sed versio textui ἀνθετικῷ nihil quicquam præjudicare potest. Nam vox נשר nullibi leonem , benè tamen semper aquilam notat. Nec minùs probare id satagunt , qvia hic dicatur : cor feræ , non bestiæ , deture ei ; bos autem sit bestia , non fera ; leo contra sit fera simul & bestia. Addunt , qvòd & Rex hie superbus fuerit & crudelis , ut Leo , unde Leoni comparetur c. 7. 4. Sed nē qvid nimis ! Non corpus feræ , sed cor i. e. imaginatio & appetitus ferinus dandus erat Regi. Et posito , non concesso , pilos ejus crevisse quasi leonum ; undenam , quæso , ita concludendi esset facultas : E. corpus ipsum in Leoninum mutatum est ? Ut nihil dicam de forma

forma hominis, quæ inconvenientem sibi materiam, quævis utique ea ratione corpus Nebucadnezaris fuisset, informare non potest, ut loquuntur Phisi.

§. 16. Et quanquam Cornelius à Lap. ab illa suspicione, quod scilicet Rex noster substantialiter mutatus sit, se alienum esse fateatur, eas tamen, multa conglomerando, tricas sibi necit, unde se expedire, modo pressius urgeatur, vix poterit, est censura Reverendissimi Suaningii ad b. l. ubi & ipsius argumenta strictim affert ac refutat, quæ vide. Unum atque alterum adhuc annotabo, in quibus Cardinalis iste homo insigniter sibi contradicit. (1.) suam sententiam ferens de hac metamorphosi Nebucadnezar, inquit, verè mansit homo; ast opinionem de mutatione substantiali, in corpus leonino-bovinum refutans dicit: in S. Codice bovis tantum fieri mentionem. Boves autem non tantum cicures esse ac domesticos, sed & agrestes & feros, uti sunt urbi & bisontes. Tali ergo, inquit, factus videtur Nebucadnezar. Nec minus (2.) absurda contradictione laborat Cornelius in eo, dum Nebucadnezari manicas ferreas relinqvit, quæ cursum ipsi inhibeant, & tamen ei vertebrae genuum invertit, ita, ut extorsum quadrupedum more prominenter, idque propterea, ut pari cum bobus celeritate per pedes & manus callosas inde factas curret, & inæqualia loca transiliret. Quam tamen inversionem vertebrarum genuum ut prorsus improbabilem meritò rejicit Jesuita Sanctius ad b. l. f. 197. qui videri potest, Non ergo sine judicio legendum esse Cornelium à Lapide, recte monet Dn. Mitternacht Histor. S. p. 366. & valebit de eo, quod Chagigah de Scriptoribus habet col. 2. f. 15. רְמוֹן מִזְאַתּוֹ כָּל קְלִיְּפָהִי פְּרוּ *Qui malo granatum invenit, comedat medicullum ejus & coruscem abiciat.*

§. 17. Quoad totum substantiale, tunc quoad corpus, tunc quoad animam Nebucadnezarem fuisse mutatum in feram, affirmant Bodinus l. 2. c. 6. Daemon Heidfeld. in Sphing. c. 14. p. 387. Corpus Canonicum C. 17. gv. 4. c. 8. p. 712. edit. Lugd. ann. 1591. (v. Geier. ad b. l.) quod & de Josepho tradunt Lyra ad b. l. & Cartbusianus, ac si formam bovinam tribuerit Nebucadnezari, quod tamen in Josepho nusquam apparet, nec ex verbis ejus, quæ supra §. 4. sub fin. citavimus, ullo modo extorqueri potest. v. Sanning. Geier. C. à L. Stengel. Schott. ll. cc. Sic & alii Augustinum hanc opinionem de Rege Nebucadnezare, quod ob superbius

*perbiā suā in bovē ex homine fuerit commutatū, fōvissē, ex ejus-
dem Epist. 187 haud obscurē colligere amant. Verum enim verò non
tantūm hanc epistolam, sed & omnes illas, qvarum inscriptio: Au-
gustinus ad Bonifacium, non esse Augustini epistolas, sed falsò ita in-
scribi, vult Eſtius Jesuita, in Bibl. Annotat. ad b. l. p. 580.*

§. 18. Ast disputent de opinionis hujus Auctōribus, qvicunqve
velint, nos non tām falsarum sententiarum Auctores, qvām ipsas
falsas sententias impugnamus. Argumenta, qvæ pro hac sententia
afferuntur, recenset B. Brochmandus Syft. Th. Tom. II. p. 593. qvæ
nos strictim refutavit, cùm aliàs non sint magni momenti. Fi-
dem scilicet facere adsertioni satagunt (1.) ex v. 16. ubi dicitur: au-
ferendum esse Regi Nebucadnezari cor humanum, & dandum ei cor
feræ. Sed cor accepit Nebucadnezar ἀλλότοι, non ἄλλο: neq; enim
ipsam humanæ animæ substantiam perdidit, alioquin resurrexisset,
anteqvam esset mortuus, nam rediit sensus ejus v. 34. & 36. exacta
temporis mensura, inquit Dannb. Psychol. p. 27. itaq; phrasī Ebraica
mutationem cordis accidentalem, non substantialem intelligi opot-
tet, ut sit sensus: Nihilo plus intelligentiæ in eo remanebit, qvām in
fera aliquā bestia. v. Gerb. l. c. p. 6073. Prückn. Vind. ad b. l. p. 209. (2.)
è v. 29. ubi indicatur, qvōd habitaturus sit cum bestiis, & tanquam bos
comesturus fœnum (rectius: herbam תְּבָשֵׂע, qvalis in prima crea-
tione aderat Gen. 1, 12. v. Magnif. Dn. Geier. l. c. & Luc. Osland. su-
per b. l. p. 356.) Atqui conversationem cum feris & paritatem victus
id præstare posse, qvis adducetur, ut credat? Temperamentum ejus
ita erat efferatum, ut homini nunc convenientia alimenta, vivendi-
qve ratio ferina. Igitur ab immutato cordis & corporis tempera-
mento ad formæ prioris amissionem concludere, justo liberalior est
illatio. (3.) è v. 30. ubi commemoratur, Regem capillitio aquilas, &
ungvibus aves retulisse. Sed inde humani corporis in bestiale muta-
tio non seqvitur. Intermittat qvis tonsuram & resectionem per se-
mestre tantūm spatiū, (non dicam per totum septennium) & qvām
horridus pilis & ungvibus factus fuerit, videbit. Accedebat ad hanc
cultus ἀγροκτήσια ratio alimenti & diuturnitas ferinæ conversationis,
qvæ hanc hispidinē eō reddebat majorem. v. Ursin. Anal. S. Vol.
2. p. 376. Geir. & Sandt. ad b. l. (4.) è v. 33. ubi Rex de se ipso fatetur:
*Et figurā mea reversa est ad me; qvāsi figura Regis per illud septen-
niū*

nium fuisset bovina, vel alia bestialis, uti & *Cornelius* accipit; sed si textum primigenium inspexisset, nec auctoritate Concilii Tridentini Vulgatae obstrictus fuisset, forte tam turpiter se non dedisset. Nam *Chald.* ۲۷ non importat talem figuram, sed splendorem tum honoris, tum externae faciei. Promissa enim ac neglecta comam, & ex crescentibus turpiter ungibus & toto corpore astu ac rore deformato, nil retinuerat antiquae dignitatis. Ergo nunc dicitur Rex amisisse priorem squalorem, & resumpsisse novum splendorem, cum iterum in antiquam munditatem, regnique dignitatem restitueretur. Ita censet *Magnif. Geierius, Sanctius, Estius, Menochius* u.c. (5.) *Nisi Nebucadnezar substantialiter fuisset mutatus in bestiam, ipsum tamdiu in sylvis cum ferociissimis feris sine ullo detrimento versari non posuisse.* Verum cum sylvarum in textu nulla fiat mentio, nec probabile sit, quod consangvini eum dimiserint eum, approbandam omnino esse hic dicimus *Tirini* sententiam, Regem positum fuisse intra circum palatio vicinum, in quo multae agrestes, non tamen carnivora, feræ, cervi, lepores, hinnuli, capreæ &c. concludebantur. *v. Tirin. Bibl. Annot p. 582. & Dn. D. Geier. ed b.l.p. 349. seqq.*

§. 19. Certior igitur erit explicatio, Nebucadnezarem non substantialiter mutatum fuisse in bestiam. Nam (1.) de tali mutatione alium silentium est in *Scriptura S.* qvin potius contrarium ὁ Φαλμο-*Qavōc* ostenditur v. 31. (2.) Si Rex substantialiter mutatus fuisset in bovem, ea, quæ ipsi contigisse perhibentur, non revera homini contigissent, sed bestiæ, & bos, non Rex, fuisset punitus. (3.) Post perfectum septennium ad sanam mentem, non ad pristinam substantiam se rediisse, Rex fatetur. (4.) Si in bestiam mutatus fuisset *Nebucadnezar*, in integrum ut postea restitueretur, ex bestia in hominem mutatione substantiali transisse cum oportuisset. Testis autem est *Daniel*, restitutum esse *Nebucadnezarem* sola sensus restitutione, v. 31. Quæ argumento omnia sunt, non substantiam humanam Regem amisisse in ista sua Metamorphosi. *Spiritus S.* autem aliam sententiam affingere, atque *Scripturam S.* cum *Pontificis* ad sua cuiusvis placita, ceu nasalum ceteum, detorquere ac retorquere, impium esset.

§. 20. Ad hunc ordinem excedentium non ihiqvè recensebimus eos, quorum sententia est, *Nebucadnezarem* per istud septennium à spiritibus malignis obsessum fuisse. Unde *Belga ad v. 16. (al. 13.)*

Somtige meenen / dat hy met eenen boosen Geest syn besecten gewest.
Qvos inter primas obtinet *Jesuita Tyraus*, qvi hoc de Nebucadne-
zare affirmat, ac pro se citat *Hieronymum & Epiphanius*, P.I. de De-
mon. c.29. p.86. Ita enim scribit: *Sententia B. Hieronymi est in Dan. &*
*Epiphanius in vit. Dan. Assyriorum Regem Nebucadnezarem à Demo-
nibus obsessum fuisse. Nec dispergit sententia, quoniam non parva ob-
sessio hominis exhibuit indicia; quamvis præter unum nullum, idque
parvum satis, adducat, quod & inferius paullò eliminabimus. Hunc
seqvitur *Wierus de praest. Dæm. edit. germ. l.l. c.23. p.72.**

Der Babylonische König / inqviens, ward dem Satan übergeben sieben ganzer
Jahr / daß er ihn von seinen Sinnen brächte / von Gemeinschaft und
Wohnung anderer Leute in eine Einöde abtriebe / seines Leibes Ge-
stalt wüst schändete / und dieselbe ganze Zeit grausam ängstigte und
peinigte ic. Ita & *Voëtius P.I. Disp. Sel. Tb. p.1056.* eum putat fuisse
dæmoniçōmevoꝝ. Huc inclinare ferè videtur *B. Lutherus in gloss. ad*
Dan. 4, 30. Er wird vielleicht unsinnig und mit bösen Geistern besessen
worden seyn. Quam sententiam ut probabiliorem laudat *Dannhaue-
rus im Scheid- und Absag-Brief p.148.* Glaubwürdig ist es/inqviens,
daß Nebucadnezar, wie Lutherus am Rande glosiret/ mit bösen Gei-
stern besessen worden / in deren Gewalt er durch Göttliche Excommu-
nication und Bann gefallen. item *Gesnerus Disp. Bibl. ad b. I.* Nihil
ergo hi tres posteriores volunt certi constituere. Nec quisquam ho-
rum omnium ullam rationem affert, præter unum *Tyraum*, cui ob-
aliqvod indicium ea opinio placet, nemp̄ ob beluinam ejus vitam,
quod gramen ut bos comederit, & sub cælo, ut fera, vixerit.

§. 21. At verò Regem Nebucadnezarem à Dæmonibus non fuisse
obsessum, probari potest ex silentio Scripturae. s. quæ tamen distin-
ctè admodum expliciteque commemorat alia minutiora & leviora,
quæ in ista mutatione contigerunt. Nec enim ea obsessio Satanica
ex verbis *Danielis*, quæ nihil minus, quam indicium ejus dare pos-
sunt, ulla ratione colligi potest. *Vescientiam uebos, & sub dio jacere,*
etiam insanis, quibus nihil quicquam energematis admixtum est,
competit. Accedit huc, quod v.31. dicatur: *Regem ad sanam mentem*
redisse; quæ verba nihil amplius important, quam eum anteà usu ra-
tionis destitutum fuisse. v. *Dn. D. Dorschaum b. m. in de Obsess. Sac.*
Corollar. post. qu. 29. Sect. 1.

§. 22.

§. 22. Vidimus sic bono cum Deo sententiam tūm deficiensum, tūm excedentium, atque eas suis cuiusque Auctoribus, qyoad potuimus, domum remisimus. Restat nunc, ut promissis stenus, nostramq[ue] H[ost]i, qvæ veritati divinæ conveniat maximè, proponamus.

§. 23. Incessuri media seu Regia, qvam vocant, via, dicimus, Metamorphosin Nebucadnezaris fuisse veram (in oppositione sc. ad p[re]stigiatoriam) ratione accidentium, tūm qvoad animam, tūm qvoad corpus. Nam textus nihil aliud memorat, qyam qvod (I.) mutatus fuerit Nebucadnezar qvoad animam ratione accidentium, dum ita perspicuè docet: *לְבַכָּה מִן־אָנָשָׁה יִשְׁנֶנּוּ וְלֹבֵב חֲווֹא וְתַחַבּ לְהָ* Cor illius ab humano immutetur, & cor ferre detur ei. Per Cor enim humatum, in quo velut in propria officina animæ rationalis functiones atque operationes communiter collocare solent Scriptores *GeoPhiagmueros*, tam mens & intellectus, qvam appetitus & voluntas intelliguntur, qvia, qvod cor est in corpore, hoc est ratio & voluntas in toto homine. Præterquam enim, qvod vox *Cordis* hac significatione apud Sacros Scriptores veniat, docentibus id Scripturarum multis documentis, faciem insuper Soli tanquam præbet ipse Nebucadnezar v. 31. ¶ 33. ubi verbis expressis immutari cordis restitutionem in mentis atq[ue] intellectus postliminio redeuntis usurpatione constitisse, affirmat his verbis: *מִנְרָעֵנוּ עַדּוּ וְתַזְבִּ*. Quæ cordis immutatio non est prioris cordis qvoad substantiam demolitio, & alterius substitutio, uti supra ostensum, sed facultatum animæ rationalis tanta depravatio, ut illam ferida stupiditas sit consequuta. Nam ratione substantiae carnæ cor semper mansit unum & idem. Ratione vero accidentium ac operationum in corde peragendarum ejusmodi insolens contigit mutatio atque admiranda. Ablato enim corde ita humano, cor ferarum dandum esse Nebucadnezari, conclusum erat in decreto vigiliū & in sermone Sanctorum, h.e. uti Glassiu explicat, Grammat. S. Libr. 3. Tr. 1. Can. 30. p. 454. in decreto Vigilibus (i.e. Angelis) & sermone Sanctis (angelis iisdem) facto & manifestato. Conf. Junius Tom. I. Operum, col. 1201. Cor autem ferarum, cùm eæ intellectum ac voluntatem non habeant, significat in Nebucadnezare earum indolem qvoad imaginationem, appetitum ferinum, stupiditatem, atque mores incultos planè ac turpes, adeò, ut Rex noster non amplius de principatu, de luxu, fastu & idolis suis, sed de fæno, solitudine,

latibulis, cæterisqve cognitionis animalis objectis tantum cogitaret. Unde luce qvavis meridiana clarius est, cognitionem ejus tūm non rationalem amplius ratione actus, sed merè sensualem exstissem. Prætereà hoc loco mutatio cordis ab humano in ferinum talem mutationem infert, qvā cordis, sanguinis, indeqve totius corporis complexio, cunctorumqve sensuum temperamentum adeò efferatum ac depravatum fuit, ut feratum, citra tamen humanæ naturæ amissiōnem, esset simile.

§. 24. Et sic ad oculos ostenditur, qvōd (II.) Nebucadnezar mutatus fuerit qvoad corpus ratione accidentium. Nam ob cibum ferinum, qvem ex appetitu isto ferino capiebat, neglectumqve omni corporis ornatum tam horridus corpore evasit, ut capitī & barbæ pili ita acreverint, ut totum fermè corpus contegerent, unguesqve instar ungivum avium repræsentarent. Nudus rōri, imbrī ac qvibusvis aliis cœli injuriis expositus, sine lare rectoqve, enormiter admodūm deturpatus oberrabat. Inde cutis non mollis amplius manebat ac delicata, sed dura valde reddebatur. Incessus erat ferinus, qvia non erectus incedebat, sed curvus & pronus, manibus pedibusqve reptabat, & instar bovis proclivi in herbas vultu carpiebat cibum, qvorsum non parūm conducebant insignia ungivum excrementa, utpote, qvibus tali modo tantò major vis sustinendi accedebat. Qui qvidem incessus non ex verbis illis Vulgata: *Figura mea reversa est ad me,* (qvod tamen faciunt nonnulli) cùm textus Originalis non figuram, sed splendorem importet, uti supra §. 18. ostensum fuit; sed aliis circumstantiis probari potest. Inversionem verò vertebrarum genuum, qvam somniat Cornelius à Lapide vehementer improbamus, uti & §. 16. fecimus. Eum quoqve loco sermonis mugitum & boarum bovis fuisse imitatum, alii negant, alii in medio relinquent incertum. Sed id probabilè omnino ducunt Lysenus, Schottus, Corn. à Lap. &c. Cui enim bono loquutus fuisset? imò, cùm ex corrupta imaginatione bovem aut aliam bestiam se esse putaret, adeò, ut qvoad externas actiones inter illum & bestiam ne tantillum discriminis fuerit, de eo qvis dubitare poterit? De hac Metamorphosi Nebucadnezaris tūm qvoad corpus, tūm qvoad animam ratione accidentium pluribus disputant, eamqve defendunt Svaningius in Dan. §. 4. p. 502. Gerhardus, LL.CC. Tom. 8. L. 29. de Morre c. 3. Cas. Consc. 12. Obj. 1.

Obj. i. p. 6073. Calovius in *Anti-Grot.* ad b. l. Geierus ad b. l. Broch-mandus *Syst. Theol.* Tom. 2. de *Mosse* c. 3. cas. 12. p. 593. Lyserus in *Cedr. Babyl.* Balduinus *Cas. Consc.* p. 746. seqq. Gesnerus *Disp. Bibl.* in c. 4. *Dan.* Cundisius in *disp. quad. Theol.* Friedlieb. *Theol. Exeg. in V.* T. Dieterichius *Antiquit. Bibl.* fol. 636. Prückner. *Vindic. ad b. l.* p. 209. seqq. Dannhauer. *Coll. Psychol. disp. I.* p. 27. Varenius in *Dan.* p. 27. 28. Ursinus *Anal. S.* Vol. 2. p. 376. Nieremberg. 2. *Strom. S.* p. 73. Pererius ad b. l. p. 335. Sanctius ad b. l. p. 188. seqq. Schottus *Phys. Cur.* p. 511. seqq. Estius, Sa, Menochius & Tirinus in *Bibl. Annotat col.* 580. seqq. ac Delrio *Disqu. Mag. T. I. l. 2. qv 18.* p. 384. seqq. Franz. *Hist. Anim. P. I.* c. 20. p. 257. aliiqve, qvi videri possunt.

§. 27. Hæc qve Metamorphosis ipsum duravit septennium. Negant hoc *Dorotheus*, *Epiphanius*, *Historia Scholastica* & *Chronicon Alexandrinum*, qvi putant, septem quidem annos Regis suppicio à Deo fuisse definitos, sed precibus Danielis ita temperatos, ut septem tantum menses egerit vitam beluinam. *Theodoreetus*, ejusqve seqvaces huic pœnæ tribuunt tres annos cum dimidio; *Bullingerus* verò annum cum tribus anni quadrantibus intelligit, qvia juxta illos annos in duo tempora, æstatem nempe & hyemem, juxta hunc in quatuor tempora, ver scil. æstatem, autumnum & hyemem communiter dividit soleat. Sed hæc omnia sine Scripturæ testimonio, ac exemplo, probatiqve Auctoris suffragio dicuntur. Ideò non injustè commentantur *Belge ad b. l.* Eenige versstaen hier door dese seven tyden seven weken. And. seven Maenden. Maer t is meer te gelooben / dat het seven jaren geweest syn. gelück onden II. 13. Nam septem tempora nil aliud esse, qvam septem annorum conversiones i. e. redditus & anfractus orbis, qvi Solem per Zodiacum circumfert, probatur ex ipso Auctore c. 7. 25. c. 12. 7. & Apoc. 12. 17. unum verò eundemqve Auctorem idem vocabulum diversimodè accipere non verisimile fit. Accedunt pilorum tam monstrosa prolixitas & unguitum insignia excrementa, qvibus tam breve tempus non sufficiisset. v. *Svan. Geier. Sanet. II. cc.* Vanus est *Vallesius*, qvi durationem hujus mali in Rege nostro fatalem & decretoriam appellat, ob vim septenarii, l.c. Nugæ!

§. 26. Ita nec approbare possumus eorum sententiam, qvi, *Nebucadnezarem* usum rationis habuisse per aliqua intervalla, affirmant. Nam verba: *Cor humanum ab illo immutetur & cor fera detur*
eis.

ei; immediate subseqvuntur hæc: Et septem tempora mutantur super eum. Et post finem dierum à Deo definitorum tandem sibi redditum efferationis usum, fatetur ipse Nebucadnezar. v. Geier. Sanct.

§. 28. Num verò Nebucadnezar post hanc pœnam in sua inchoata penitentia persistiterit, & salutem æternam natus fuerit, quærunt nonnulli non immerito. Affirmant Josephus, Theodoretus, Lyra, Augustinus, Pererius, Luc. Osiander, alii. v. Geier. Tirin. u. c. Negat Sanctius. Nos nihil definimus. Theologi enim quiescere jubent, quibus hæc materia discutienda relinqvitur.

§. 28. Potius enucleata hac Metamorphosi Nebucadnezaris, hic pedem figimus, quem figere instituti jubet ratio. Non autoritatem cuiusquam, sed veritatem Scripturæ S. scripti sumus, quam etiam nos assequutos speramus. Si quid humani passi sumus, quod non à nobis alienum esse potuisse fatemur, rectiora nobis cum ratione candidus impertiat, quicunque poterit, & nos facile dabimus locum. Fecimus interea, quoad potuimus. Deo, Regi Regum & Domino dominantium sit pro viribus concessis, qualescunque fuerint, Laus, Honor, & Gloria!

F I N I S.

Coll. diss. A. 52, misc. 26